Sami meridional

El **sami meridional** és la llengua sami trobada més al sud-oest de la península escandinava. Aquesta llengua es troba seriosament en perill de desaparèixer; els seus últims baluards són les municipalitats de Snåsa i Hattfjelldal a Noruega. Existeixen al voltant de 2.000 persones considerades ètnicament com samis meridionals a Noruega i Suècia, però només al voltant de 500 d'ells poden parlar la seva llengua fluidament.

És una de les sis llengües sami que tenen una llengua escrita oficial, no obstant això, molt pocs llibres han estat publicats per a l'idioma, un d'ells és un diccionari sami meridional-noruec.

Sami meridional

Åarjelsaemien gïele

Tipus	llengua, llengua viva i llengua severament amenaçada
Parlants	
Parlants nadius	600 (1992)
Parlat a	Noruega, Suècia
Oficial a	Snåsa i Hattfjelldal a Noruega

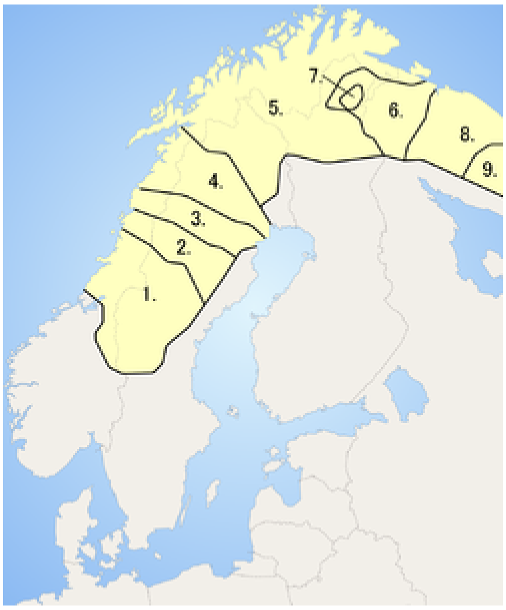

Autòcton de	Hedmark, Nord-Trøndelag, Trøndelag i comtat de Dalarna
Classificació lingüística	
llengua humana llengües uralianes llengües fino-pèrmiques llengües fino-volgaiques llengües fino-sami llengües sami llengües sami occidentals	
Característiques	
Sistema d'escriptura	alfabet llatí
Nivell de vulnerabilitat	4 en perill sever
Codis	
ISO 639-2	sma
ISO 639-3	sma (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=sma)
Glottolog	sout2674 (http://glottolog.org/resource/languoid/

Contingut

Escriptura
Gramàtica
Sintaxi
Referències
Enllaços externs

Escriptura

Aquest idioma usa l'alfabet llatí amb algunes variacions: A/a, B/b, D/d, I/i, F/f, G/g, H/h, I/*i, (Ï/ï), J/j, K/k, L/l, M/m, N/n, O/o, P/p, R/r, S/s, T/t, O/o, V/v, I/i, Æ/æ, Ø/ø, Å/å.

	id/sout2674)
Ethnologue.com	sma (http://www.ethnologue.com/language/sma)
UNESCO	414 (http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap/language-id-414.html)
IETF	sma
Endangeredlanguages.com	5389 (http://www.endangeredlanguages.com/lang/5389)

A	B	D	E	F	G	H	I	Ï	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	Y	Æ	Ø	Å
a	b	d	e	f	g	h	i	ï	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	v	y	æ	ø	å

Ä/ä és una variant de Æ/æ, Ö/ö és una variant de Ø/ø. Les variants Ä/ä, Ö/ö són usades a Suècia, Æ/æ, Ø/ø a Noruega, d'acord amb l'ús en suec i noruec. La Ï/ï representa altra versió d'I/i; molts textos no distingeixen entre les dues. C/c, Q/q, W/w, X/x, Z/z són usades en paraules d'origen estranger.

Gramàtica

Una característica típica del sami meridional és la d'alternar les vocals de la primera síl·lava a través d'un umlaut en la declinació i conjugació de les paraules. Sovint existeixen fins a tres vocals diferents que s'alternen en el paradigma d'una paraula, per exemple:

- ae ~ aa ~ ee: *vaedtsedh* 'caminar': *vaadtsam* '(jo) camino': *veedtsim* '(jo) vaig caminar'
- ue ~ ua ~ *øø*: *vuelkedh* 'sortir': *vualkam* '(jo) surto': *vøølkim'*(jo) vaig sortir'

D'altra banda, el sami meridional és l'única llengua sami que no té matisos o gradació consonàntica. Per aquest motiu les consonants enmig de les paraules mai s'alteren, mentre que tals alteracions són freqüents en altres llengües sami. Un exemple d'això és, en sami meridional, la paraula *nomme* (nom) i *nommesne* (en el nom); comparat amb el sami septentrional *namma*, *namas*.

Aquest idioma posseïx vuit casos: nominatiu, genitiu, acusatiu, inessiu, elatiu, il·latiu, comitatiu i essiu. És una de les poques llengües que encara distingeixen entre l'acusatiu i el genitiu morfològicament.

Els verbs són conjugats en primera, segona i tercera persona i en tres nombres gramaticals: singular, dual i plural. Una característica de la llengua és l'existència del verb negatiu igual que en les altres llengües sami, el finès i l'estonià. En sami meridional aquest verb és conjugat en temps (passat i no passat), manera (indicatiu i imperatiu), persona (1a, 2a o 3a) i nombre (singular, dual i plural).

Sintaxi

El sami meridional és una llengua SOV (subjecte-objecte-verb). Això la diferència de les altres llengües sami.

Referències

- Bergsland, Knut. *Røroslappisk grammatikk*, 1946.
- Bergsland, Knut. *Sydsamisk grammatikk*, 1982.

- Bergsland, Knut y Lajla Mattson Magga. *Åarjelsaemien-daaroen baakoegærja*, 1993.
- Hasselbrink, Gustav. *Südsamisches Wörterbuch* I–III

Enllaços externs

- Recursos gramaticals (http://giellatekno.uit.no/cgi/index.sma.eng.html) **(anglès)**

A Wikimedia Commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/P%C3%A0gina_principal?uselang=ca) hi ha contingut multimèdia relatiu a: ***Sami meridional***

Prova **Wikipedia en sami meridional** a Wikimedia Incubator.

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Sami_meridional&oldid=23167334»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 12 abr 2020 a les 16:13.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.